

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Golfbaan Goatum

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport

19 januari 2009 / rapportnummer 2178-37

1. HOOFDPUNTEN VAN HET MER

Golfbaan Grou Beheer b.v. heeft het voornemen om een 18-holes golfbaan met voorzieningen (driving range, clubhuis, restaurant, hotel, parkeerterrein) gecombineerd met recreatiewoningen en/of –appartementen en een passantenhaven te realiseren ten zuiden van Grou in de gemeente Boarnsterhim. Voor dit voornemen is een wijziging van het bestemmingsplan noodzakelijk. Ter onderbouwing van de besluitvorming wordt een milieueffectrapport (MER) opgesteld. De gemeenteraad van Boarnsterhim is bevoegd gezag voor deze procedure.

De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport. Dat wil zeggen dat het MER onvoldoende basis biedt voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming, als de volgende informatie ontbreekt:

- een heldere weergave van het voornemen en een beschrijving van de effecten zodat de volgende aspecten (negatieve en positieve) beoordeeld kunnen worden:
 - landschappelijke inpassing;
 - het ecologisch functioneren van de golfbaan en de aangrenzende Ecologische Hoofd Structuur (EHS);
 - (geo-)hydrologie van het gebied;
- een heldere beschrijving van de effecten op de verkeersveiligheid van met name het langzame verkeer op de wegen naar en in het plangebied en de mogelijke mitigerende maatregelen¹.
- een goede en publieksvriendelijke samenvatting die zelfstandig leesbaar is en een goede afspiegeling van de inhoud van het MER geeft. De tekst moet duidelijk zijn en geschikt voor bestuurlijke besluitvorming. Neem onderbouwd kaartmateriaal op dat voorzien is van een schaal en legenda en de grenzen van het plangebied. Neem ook heldere visualisaties op van de veranderingen in het gebied.

In de volgende hoofdstukken geeft de Commissie in meer detail weer welke informatie in het MER moet worden opgenomen. De Commissie bouwt in haar advies voort op de startnotitie. Dat wil zeggen dat in dit advies niet wordt ingegaan op de punten die naar de mening van de Commissie in de startnotitie voldoende aan de orde komen.

2. ACHTERGROND EN BESLUITVORMING/OF PROBLEEMSTELLING, DOEL, BELEID EN BESLUITEN

2.1 Locatiekeuze

De gemeente Boarnsterhim heeft in 2005 een onderzoek gedaan naar mogelijke locaties voor een golfbaan. De Commissie constateert dat de locatie Goattum niet voorkomt in dit locatieonderzoek² en stelt daarbij vast dat de huidige

¹ Zie ook inspraakreacties 1, 5, 6, 7, 9, 14, 17 waarin aandacht wordt gevraagd voor de verkeersveiligheid van onder andere schoolgaande kinderen van de wegen in en naar het plangebied.

² Zie inspraakreacties 7 en 9, waarin gesteld wordt dat de locatie Goattum net zoals een in het locatieonderzoek afgewezen locatie niet voldoet aan de eisen voor ontsluiting.

locatie niet getoetst is aan de criteria uit dit locatieonderzoek. Er wordt in de startnotitie verwezen naar sectoraal beleid en het gemeentelijk beleidskader voor het recreatief kerngebied. Geef aan in hoeverre het voornemen past binnen dit beleid.

Geef aan of er naast het hoofddoel, het realiseren van een golfbaan, ook neven-doelen van het voornemen zijn zoals de versterking van mogelijkheden voor recreatief medegebruik of het bijdragen aan de realisatie van de EHS.

Geef in het MER aan welke gevoelige objecten³ in het kader van de Wet Geurhinder in het plangebied liggen, en welke consequenties de aanleg van de golfbaan heeft voor toekomstige vergunningverlening voor agrarische bedrijven⁴ in het gebied.

2.2 Onderbouwing van de voorgenomen activiteit.

Beschrijf in het MER de doelgroep en onderbouw in het MER de behoefte en het (economisch) draagvlak. Onderbouw de behoefte aan recreatieve voorzieningen vanuit de regio en ga specifiek in op de het economisch draagvlak voor een 18-holes golfbaan. Ga daarbij in op de ligging van de golfbaan ten opzichte van andere gerealiseerde banen en van banen die nog in ontwikkeling zijn in de regio⁵.

2.3 Beleidskader

De startnotitie geeft § 2.3 een overzicht van relevant beleid voor de verschillende milieuaspecten. Beschrijf deze ook in het MER en geef daarbij aan welke randvoorwaarden en eisen dit beleid aan het project stelt. Ga daarbij tevens in op de randvoorwaarden en eisen vanuit op Rijksniveau :

- Flora en Faunawet;
- Nota Ruimte met in het bijzonder de bepalingen omtrent recreatiewoningen in het buitengebied⁶;
- de Wet bodembescherming;
- het Besluit bodemkwaliteit;
- Wet Geurhinder.

In aanvulling hierop dient op provinciaal niveau meegenomen te worden:

- Streekplan Fryslân;
- Provinciale uitwerking EHS;
- ontwerp waterhuishoudingsplan Fryslân.

³ In een recente uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (2007/09155/1, 24 december 2008) heeft het college uitgesproken dat elk gebouw dat voor menselijk verblijf is bestemd, waarbij niet van belang is hoeveel mensen er verblijven (één is al genoeg), als geurgevoelig object in de zin van de Wet geurhinder moet worden aangemerkt. De uitspraak zegt niets over de mate van bescherming. Dat moet nader vastgesteld worden op grond van artikel 3 t/m 9 van de Wet geurhinder, dan wel op basis van een gemeentelijke geurverordening.

⁴ De Commissie wijst op inspraakreactie 7 waarin men zich afvraagt wat de gevolgen kunnen zijn van de nieuwe golfbaan op de toegestane geurproductie van bestaande melkveebedrijven.

⁵ Zie reactie 3 van de provincie Fryslân waarin aandacht wordt gevraagd voor nieuwe initiatieven in de provincie.

⁶ Zie reactie van de VROM inspectie waarin in op het rijksbeleid en de consequenties daarvan voor dit project wordt ingegaan.

In aanvulling hierop dient op gemeentelijk niveau meegenomen te worden:

- de uitgegeven omgevingsvergunningen op basis van het vigerende bestemmingsplan;
- het ontwerpbestemmingsplan buitengebied;
- de functieontwikkelingskaart met hierop het zoekgebied recreatieve ontwikkelingen.

Ga naast het genoemde beleid in op uitgangspunten en doelstellingen van de gemeente Boarnsterhim voor wat betreft de ruimtelijke kwaliteit en aantrekkelijkheid van het gebied en geef aan hoe het plan hierbinnen past. Geef aan welke aanpassingen in het bestemmingsplan nodig zijn om het plan in te passen. Beschrijf in het MER ook de functie, doelen en randvoorwaarden voor de aangrenzende provinciale EHS en de robuuste ecologische verbindingzone.

Geef in het MER een overzicht van de noodzakelijke besluiten, ontheffingen ingevolge de Flora- en Faunawet en vergunningen voor dit initiatief.

3. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

3.1 Algemeen

De voorgenomen activiteit betreft het aanleggen van een golfbaan met voorzieningen (driving range, clubhuis, restaurant, hotel, parkeerterrein) gecombineerd met recreatiewoningen en/of –appartementen en een passantenhaven.

Geef in het MER de alternatieven en varianten op kaart aan, voorzien van duidelijke legenda en goed leesbare topografische namen.

Beschrijf in het MER hoe de inpassing van bestaande en potentiële (natuurlijke, cultuurhistorische- en landschappelijke) waarden in het ontwerpproces heeft plaatsgevonden. Geef aan welke criteria daarbij gehanteerd worden.

Maak bij de beschrijving van de voorgenomen activiteit en de varianten onderscheid tussen de milieueffecten die optreden tijdens de aanlegfase (ontgrondingswerkzaamheden, bouw, et cetera) en de gebruiksfase.

Inrichting en gebruik

De startnotitie geeft een globale indeling van de golfbaan. Beschrijf in het MER:

- de hoofdopzet en de inrichting van de baan (situering van de holes, de oefenholes, de puttinggreen, de driving range, de roughs, het clubhuis, het hotel en de parkeerplaats), de passantenhaven en recreatiewoningen en/of –appartementen;
- de verwachte capaciteit van de voorzieningen;
- de verwachte gemiddelde aantallen bezoekers en de verwachte aantallen bij maatgevend⁷ bezoek.
- de huidige en toekomstige maaiveldhoogtes en de hoogtes van de bebouwing van de verschillende onderdelen van de golfbaan;

⁷ Onder maatgevend bezoek wordt in dit geval verstaan de vijfde drukste dag.

- de eventuele verlichting van onderdelen van de golfbaan;
- de toegankelijkheid van het gebied voor recreatief medegebruik;
- de voorziene graafwerkzaamheden en grondverwerking inclusief de aan- en afvoer van grond per as of per schip;
- de relevante aspecten ten aanzien van de waterhuishouding in het plangebied; de omvang van de nieuw te creëren boezem, de aanleg van kades, de hoeveelheid polderwater, de uitvoering van waterpartijen (diepten, taludhellingen en peilen);
- de drainage en beregening van de golfbaan;
- het onderhoud (maaïen, groenbeheer en bemesting) van de diverse onderdelen van de baan;
- hoe wordt omgegaan met afvalwater afkomstig van de golfbaan en de recreatiewoningen.

De Nederlandse Golf Federatie (NGF) geeft aan dat het reëel is om een zone aan te houden naast de baan⁸, waar golfballen terecht kunnen komen. De Commissie adviseert in het ontwerp rekening te houden met beperking van de overlast en onveiligheid door golfballen.

3.2 Meest milieuvriendelijk alternatief (mma)

3.2.1 Algemeen

Het mma moet:

- uitgaan van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming en/of verbetering van het milieu;
- binnen de competentie van de initiatiefnemer liggen.

Het verwachte draagvlak of een eerder vastgelegd budget mogen geen argumenten zijn om oplossingsrichtingen met belangrijke milieuvoordelen buiten beschouwing te laten bij de ontwikkeling van een mma.

3.2.2 Landschappelijke inpassing en EHS uitgangspunt

De startnotitie geeft met een aantal accenten een eerste aanzet voor de ontwikkeling van varianten. In de startnotitie zijn geen criteria gegeven op grond waarvan de varianten zullen worden uitgewerkt. Tijdens het locatiebezoek⁹ werd duidelijk dat er wel degelijk hoge ambities zijn voor het landschappelijk inpassen van de golfbaan in het gebied.

De Commissie adviseert derhalve om 'omgekeerd te ontwerpen' door eerst het meest milieuvriendelijk alternatief (mma) op te stellen en dan het voorkeursalternatief eruit af te leiden.

Ontwikkel een mma dat gericht is op het zoveel mogelijk in stand houden en gebruik maken van de karakteristieken van het bestaande landschap¹⁰. Ga uit van de openheid en zichtlijnen en de functie van de EHS in het plangebied. Naast landschap is de basis voor dit mma een milieuoptimalisering van de bodemgesteldheid en de waterhuishouding.

⁸ Zie inspraakreacties 7, 11, 14, 16 en 17 waarin aandacht wordt gevraagd voor de mogelijke effecten van golfbanen op gezondheid van vee en de bedrijfsvoering van de omliggende melkveehouderijen.

⁹ De Commissie heeft een bezoek gebracht aan de planlocatie op 1 december 2008.

¹⁰ Zie ook de reactie van de RACM waarin, vanwege het karakter van het gebied, wordt gepleit voor het gebruikmaken van bestaande landschapskenmerken bij de herinrichting.

Teneinde de bestaande landschapskarakteristieken en ecologische functies te behouden en zo mogelijk te versterken kan worden gedacht aan:

- het aansluiten op de structuur van het Friese merengebied van aan te leggen waterpartijen;
- het behoud van de historische verkavelingsstructuur en het zeer beperkt omgaan met aan te brengen reliëf;
- het openhouden van zichtlijnen vanaf Grou en vanaf het water;
- het vrijhouden van opgaande beplanting van noordelijke delen van het gebied ten behoeve van weidevogels¹¹ en de zodanige situering en mate van verlichting van de golfbaan dat verstoring van weidevogels zoveel mogelijk wordt beperkt;
- het versterken van ecologische functies ten behoeve van de ecologische verbindingzone, door bijvoorbeeld het ontwikkelen van rietkragen en rietlanden langs oevers voor bijvoorbeeld de waterspitsmuis en het gebruik van voor dit gebied karakteristieke soorten zoals riet- en wilgenstruweel;
- het streven naar het zoveel mogelijk beperken van de aanvoer van grond. Afwerking van het terrein zoveel mogelijk met gebiedseigen klei en veen en zo min mogelijk met zand. De concentratie van het hergebruik van afgegraven veen in de roughs;
- het aanbrengen van zoveel als mogelijk waterpartijen in het deel van het gebied ten behoeve van de waterberging en boezemvergroting in de polder en het waar mogelijk ook toestaan van peilfluctuatie.

Daarnaast adviseert de Commissie aandacht te besteden aan:

- mitigerende maatregelen voor het zoveel mogelijk voorkomen van negatieve effecten op de verkeersveiligheid;
- het benutten van kansen voor recreatief medegebruik.

3.3 Uitwerking voorkeursalternatief

Bij omgekeerd ontwerpen wordt het VKA direct afgeleid van het mma. Motiveer daarom in het MER afwijkingen als het VKA afwijkt van het mma.

Beschrijf en beoordeel bij de uitwerking van het VKA de inrichtings- en beheersaspecten. Geef voor het VKA aan welke mitigerende maatregelen worden genomen om hinder en andere milieueffecten van het voornemen te minimaliseren.

3.4 Varianten

In de startnotitie wordt gesproken over 20 tot 50 recreatiewoningen. In mondeling overleg¹² is aangegeven dat daarnaast wordt gedacht aan recreatieappartementen in bestaande bebouwing. Gezien de mogelijke invloed op het milieu van het aantal recreatiewoningen adviseert de Commissie een aantal op dit punt onderscheidende varianten uit te werken (bijvoorbeeld een variant zonder woningen en met appartementen in bestaande bebouwing, een variant

¹¹ Zie inspraakreacties 5 en 12 waarin men aandacht vraagt voor het belang van een open landschap voor weidevogels en in het bijzonder het agrarisch beheerde weidevogelgebied direct aangrenzend aan het plangebied.

¹² Op maandag 12 januari 2009 heeft de Commissie een overleg gehouden met mevrouw Beeksmas van de gemeente Boarnsterhim en de heer Notermans van Golfbaan Grou Beheer b.v..

met een appartementen in bestaande bebouwing en 20 woningen en een variant met 50 woningen zonder appartementen).

Het aantal ligplaatsen in de jachthaven blijkt niet uit de startnotitie. Tijdens het locatiebezoek werd aangegeven dat aan ongeveer 80 ligplaatsen wordt gedacht. Gezien de mogelijke invloed op het milieu van het aantal recreatiewoningen en ligplaatsen adviseert de Commissie een aantal op dit punt onderscheidende varianten uit te werken (bijvoorbeeld een minimale variant met 40 ligplaatsen, middenvariant met 80 ligplaatsen en een maximale variant met 120 ligplaatsen).

Kies in het MER de bandbreedte van de varianten zodanig, dat bij de keuze voor het voorkeursalternatief de effecten passen binnen deze bandbreedte en motiveer deze bandbreedte ook. Als in de planontwikkeling andere aspecten worden aangepast ten opzichte van de startnotitie met mogelijke effecten op het milieu, werk dan varianten uit die ook op deze aspecten onderscheidend zijn (bijvoorbeeld andere mogelijke keuze voor de ligging van delen van het plangebied, grootte van het hotel).

3.5 Referentie

Beschrijf de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied en de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling, als referentie voor de te verwachten milieueffecten. Daarbij wordt onder de 'autonome ontwikkeling' verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat de voorgenomen activiteit of één van de alternatieven wordt gerealiseerd. Ga bij deze beschrijving uit van ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van nieuwe activiteiten waarover reeds is besloten.

4. BESTAANDE MILIEUSITUATIE EN MILIEUGEVOLGEN

4.1 Algemeen

De bestaande milieutoestand, autonome milieuontwikkeling en de milieueffecten van de alternatieven en varianten moeten gelijkwaardig worden beschreven. Geef per milieuaspect aan of er mitigerende maatregelen mogelijk zijn, die de verwachte negatieve effecten op dat aspect kunnen wegnemen of verzachten. Werk deze mitigerende maatregelen vervolgens, indien mogelijk kwantitatief, uit ten behoeve van het mma en de varianten, en geef hierbij aan of deze maatregelen ook onderdeel uitmaken van het voorkeursalternatief.

4.2 Bodem en water

Aanlegfase

Beschrijf de bodemopbouw van het plangebied en geef aan in hoeverre deze door de aanlegwerkzaamheden verstoord wordt. Presenteer in het MER de grondbalans. Geef (op kaart) aan waar ophogingen en afgravingen zullen plaatsvinden. Besteed in het MER aandacht aan:

- grondverzet en de logistiek van grondaanvoer en eventueel hiervoor noodzakelijke depots;

- eventueel aanwezige lokale verontreinigingsbronnen die in het kader van de Wet bodembescherming moeten worden aangepakt.

Gebruiksfase

Geef in het MER inzicht in de bodemkundige en geohydrologische opbouw van het gebied. Beschrijf in het MER voor de alternatieven de gevolgen van de aanleg van de golfbaan voor de volgende punten:

- processen van natuurlijke bodemdaling en de zettingsgevoeligheid van de bodem en de optredende zettingen (inclusief klink) als gevolg van de aanleg van de golfbaan en geef de consequenties voor de aanleg. Geef ook de mogelijke gevolgen van bodemdaling en zettingen voor aanwezige bebouwing;
- de aanwezige (geo)hydrologische situatie in het gebied en in aangrenzende percelen en de mogelijke veranderingen daarin bijvoorbeeld door veranderingen in kwel als gevolg van de aanleg en drainage van de golfbaan, slootdemping en peilwijzigingen;
- de waterbalans en eventuele (grond)wateronttrekking ten behoeve van de berekening van de golfbaan;
- de huidige en toekomstige kwaliteit en kwantiteit van grond- en oppervlaktewater op het golfterrein en in de directe omgeving. Geef daarbij tevens een vergelijking van de huidige bemesting van de landbouwgrond en de toekomstige bemesting op het golfterrein.

4.3 Natuur

Het MER moet duidelijk maken welke gevolgen de voorgenomen activiteit kan hebben op de natuur. Op basis van de natuurwet- en regelgeving moeten veel natuurgevolgen gedetailleerd onderzocht worden. De Commissie vindt het belangrijk dat, los van de wet- en regelgeving, in het MER op hoofdlijnen een algemeen beeld wordt geschetst van de huidige situatie, de autonome ontwikkeling en de effecten van het voornemen op de natuur in het studiegebied.

Geef aan welke kenmerkende habitats en soorten aanwezig zijn in het studiegebied en wat de autonome ontwikkeling van de natuur in het gebied is. Ga daarna in op de ingreep-effect relatie tussen de voorgenomen activiteit en de in het plangebied aanwezige natuurwaarden. Geef daarvoor aan voor welke van deze dieren en planten aanzienlijke gevolgen te verwachten zijn, wat de aard van de gevolgen is en wat deze gevolgen voor de populaties betekenen. Geef aan of het gaat om vernietiging van leefgebied door bijvoorbeeld toename van opgaande beplanting, ruimtebeslag, verstoring door bijvoorbeeld licht en geluid, verdroging of vernatting door verandering van de waterhuishouding, versnippering door doorsnijdingen of barrièrewerking. Beschrijf mitigerende maatregelen die de gevolgen kunnen beperken of voorkomen.

Gebiedsbescherming¹³

Geef de begrenzingen van de EHS en beoogde verbindingzone aan op kaart, inclusief een duidelijk beeld van de ligging ten opzichte van het plangebied. Beschrijf de mogelijke invloed van het voornemen op beschermde natuurgebieden, ook voor activiteiten die niet direct in of naast het EHS liggen (externe werking).

¹³ Op de website www.minlnv.nl/natuurwetgeving is uitgebreide informatie te vinden over de Natuurbeschermingswet 1998 en de specifieke gebiedsbescherming.

Geef aan of de daarvoor geldende ‘wezenlijke kenmerken en waarden’ van het direct ten noorden van het project gelegen EHS beheer-gebied (weidevogels) en van de beoogde verbindingszone ‘Noordelijke Natte As’ worden aangetast en of het voornemen past binnen het toetsingskader¹⁴ voor dit EHS-gebied. Beschrijf zo nodig mitigerende maatregelen die de aantasting kunnen beperken of voorkomen en in hoeverre het plan bijdraagt aan de realisatie van de EHS.

Soortenbescherming¹⁵

Beschrijf op basis van representatief en recent onderzoek¹⁶ welke door de Flora- en faunawet beschermde soorten te verwachten zijn in het plangebied en geef aan tot welke categorie deze soorten behoren. Ga in op de mogelijke gevolgen van het voornemen op de standplaats (planten) of het leefgebied (dieren zoals de weidevogels en de waterspitsmuis) van deze soorten en bepaal in hoeverre verbodsbepalingen¹⁷ mogelijk overtreden worden. Beschrijf mitigerende maatregelen die de aantasting kunnen beperken of voorkomen.

4.4 Verkeer en veiligheid

Beschrijf de huidige verkeersintensiteiten op de wegen in en naar het plangebied. Bereken het aantal verkeersbewegingen als gevolg van de aanleg (inclusief zwaar transport) en bij het gebruik (in maatgevende situatie en bij pieksituaties). Deze golfbaan wil zich onderscheiden van andere golfbanen door de ligging aan en bereikbaarheid via water. Maak daarom bij de berekeningen onderscheid tussen de zomerperiode (waarin een deel van de bezoekers per boot komt) en voor de periode buiten het vaarseizoen (als alle bezoekers per auto komen). Maak in het MER aannemelijk dat wat betreft geluidhinder en luchtkwaliteit aan de wettelijke voorkeurswaarden c.q. grenswaarden kan worden voldaan. Geef aan of en in welke mate er hinder voor aanwonenden gaat optreden.

Beschrijf de effecten op verkeersveiligheid als gevolg van de toename van het verkeer op wegen naar en in het plangebied¹⁸ ten opzichte van de huidige situatie. Besteed daarbij in het bijzonder aandacht aan langzaam verkeer (denk aan fietsers waaronder kinderen van en naar de dichtbijgelegen school en sportvelden en aan landbouwverkeer). Beschrijf in het MER welke mitigerende maatregelen getroffen worden voor het tegengaan van negatieve effecten voor de verkeersveiligheid van het (langzame) verkeer.

4.5 Landschap en cultuurhistorie

Beschrijf in het MER de kenmerken en verschijningsvorm van het landschap in de huidige situatie en na uitvoering van de voorgenomen activiteit en geef deze op kaart aan. Visualiseer, vanuit verschillende gezichtspunten, welke veranderingen plaatsvinden. Ga daarbij specifiek in op die aspecten, die doorslaggevend zijn voor de beleving van het gebied. Ga hierbij in op:

¹⁴ Het toetsingskader zoals beschreven in de Nota Ruimte, Spelregels EHS en/of provinciale uitwerkingen daarvan.

¹⁵ Op de website www.minlnv.nl/natuurwetgeving is uitgebreide informatie te vinden over de soortenbescherming, waaronder de systematiek van de Flora en faunawet en de vereisten voor het verkrijgen van ontheffingen voor verboden handelingen.

¹⁶ Zie inspraakreacties 15 en 20 van respectievelijk de VROM inspectie en de Friese Milieu Federatie waarin aandacht wordt gevraagd voor de actualiteit van de natuurtoets Goatum.

¹⁷ De verbodsbepalingen zijn opgenomen in art. 8 (planten) en 9 - 12 (dieren) van de Flora- en faunawet.

¹⁸ Op wegen binnen het plangebied en wegen naar Grou en de zuidelijk gelegen dorpen en erven en vice versa

- de mate waarin de gebiedskenmerken veranderen (geomorfologie en hoogteverschillen, ruimtelijke structuur en landelijk/bebouwd);
- het visueel ruimtelijk half open karakter van het plangebied en het landschap (zichtlijnen en beeld dragers), neem hierbij ook het zicht vanaf het water en vanuit Grou¹⁹ mee;
- maximale hoogtes, kleur- en materiaalgebruik en vormgeving van de bebouwing in het plangebied zijn medebepalend voor de inpassing van de recreatiewoningen en andere gebouwen. Besteed hier in het MER aandacht aan.

Geef in het MER een overzicht van de cultuurhistorische (waaronder archeologische) waarden in het plangebied. Wanneer uit bureauonderzoek blijkt dat er mogelijk archeologische vindplaatsen aanwezig zijn dan dient door veldonderzoek te worden vastgesteld of dit inderdaad zo is. Uit het MER moet blijken wat de omvang en begrenzing van eventuele archeologische vindplaatsen is en of deze behoudenswaardig zijn.²⁰ Geef in het MER duidelijk aan wat het effect van de verschillende varianten is op aanwezige cultuurhistorische waarden (waaronder ook archeologische vindplaatsen).

Ten aanzien van archeologische waarden wordt opgemerkt dat deze grotendeels in verband staan met de nog aanwezige verkavelingsstructuur²¹. De Commissie beveelt aan om deze samenhang in de effectbeoordeling en afweging mee te nemen.

5. EVALUATIEPROGRAMMA

Het bevoegd gezag moet bij het besluit aangeven hoe en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling dat de initiatiefnemer in het MER reeds een aanzet geeft tot een evaluatieprogramma en daarbij een verband legt met de geconstateerde leemten in informatie en onzekerheden.

6. PRESENTATIE EN SAMENVATTING

De Commissie adviseert in het MER ten minste een recente kaart op te nemen waarop alle in het MER gebruikte topografische namen goed leesbaar zijn aangegeven en het plangebied helder is afgebakend. Maak (vooral voor knelpunten) gebruik van visualisaties en fotomontages om het voornemen te verhelderen.

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers. Daarom verdient dit onderdeel bijzondere aandacht. De samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER.

¹⁹ Zie ook inspraakreacties 4 en 7 waarin het behoud van zichtlijnen aan de orde wordt gesteld.

²⁰ Hiertoe dienen voor het MER de onderzoeksstappen 'bureauonderzoek', 'inventariserend veldonderzoek karterende fase' en 'inventariserend veldonderzoek waarderende fase' te worden doorlopen, voorzover de resultaten van de voorafgaande onderzoeksstap hier aanleiding toe geven.

²¹ Deze verkavelingsstructuur dateert uit laat-middeleeuwse tijd. Aandachtspunt daarbij is de Feddemastate die gelegen is op een terp (een terp 1 km ten zuiden van dit gebied kende bewoning en vondsten uit Romeinse tijd).

BIJLAGE 1: Projectgegevens

Initiatiefnemer: Golfbaan Grou Beheer bv

Bevoegd gezag: Gemeenteraad van de gemeente Boarnsterhim

Besluit: wijziging bestemmingsplan

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994:

Activiteit: Golfbaan Grou Beheer B.V. heeft het voornemen in Goatum een 18-holes golfbaan met golffaciliteiten (recreatiewoningen, jachthaven, hotel) te realiseren

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advisering:

- Vigerende bestemmingplan Buitengebied, gemeente Boarnsterhim, 1998;
- Natuurtoets Goatum, Grontmij, 19 januari 2007;
- Golfbaan – Grou, Inbo, 14 maart 2008;
- Startnotitie m.e.r. golfbaan Goatum, Tauw, 8 april 2008;
- Ontwerpbestemmingsplan Buitengebied, gemeente Boarnsterhim, 12 november 2008;
- Landschapskaart ontwerp bestemmingsplan buitengebied, gemeente Boarnsterhim, 2008;
- Kaart Zoekgebied Ecologische verbindingzone, van website provincie Fryslân, 26 november 2008;
- Kaart plangebied, Tauw, 2008.

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieustandigheden of te onderzoeken alternatieven. Voor een overzicht van de ontvangen inspraakreactie zie bijlage 2.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in Op é Hichte van 28 oktober 2008:

advies aanvraag: 30 oktober 2008

ter inzage legging: 29/10 2008 t/m 10/12 2008

richtlijnenadvies: 19 januari 2009

Werkwijze Commissie bij richtlijnenadvies:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie neemt hierbij de startnotitie als uitgangspunt

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

drs. Y.J. van Manen

drs. J.G.M. van Rhijn (voorzitter)

drs. W. Smal (secretaris)

ir. K.A.A. van der Spek

BIJLAGE 2: Lijst van zienswijzen en adviezen

1. B.L. Halbertsma, Wilnis
2. Bewoners Prinses Beatrixweg, Grou
3. Provincie Fryslân
4. Br. Wybenga, Y.H. de Jong, P. Wybenga, Groningen
5. Fam. Th. de Groot, Grou
6. V.M.J. Both, S.G. Verbeek, Nes
7. Mts de Jong, Grou
8. It Prottersnest, Nes
9. dr. H.P. de Jong namens belanghebbenden en de vereniging in oprichting: Belangenvereniging De Stripe met 14 handtekeningen
10. Jan en Riemy Bouwer, Nes
11. A.P.A. Prins, mede namens M.& W. Bos en M. Boeve, Amsterdam
12. Fûgelwacht Grou
13. H. Hiemstra, Grou
14. Fam. De Jong, Grou
15. VROM-inspectie Regio Noord, Groningen
16. Willem Bos, Amsterdam
17. M.A.F. van Alphen en M. van Alphen-Hellinga, Nes
18. Marieke Prins en Els Prins, Amsterdam
19. Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten, Amersfoort
20. Friese Milieu Federatie, Leeuwarden
Verslag informatieavond

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport Golfbaan Goatum

Golfbaan Grou Beheer b.v. heeft het voornemen om een 18-holes golfbaan met voorzieningen (driving range, clubhuis, restaurant, hotel, parkeerterrein) gecombineerd met recreatiewoningen en/of –appartementen en een passantenhaven te realiseren ten zuiden van Grou in de gemeente Boarnsterhim. Voor dit voornemen is een wijziging van het bestemmingsplan noodzakelijk. Ter onderbouwing van de besluitvorming wordt een milieueffectrapport (MER) opgesteld. De gemeenteraad van Boarnsterhim is bevoegd gezag voor deze procedure.

ISBN: 978-90-421-2585-8

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

w www.commissiemer.nl

